

Een Nassaublauwe bezuinigingsblues

Het is herfst. De wind giert langs de ramen. Regen teistert mens en dier. Bij Defensie klinkt opnieuw de vertrouwde bezuinigingsblues. Het refrein klinkt bekend in de oren. De operationele commando's zullen waar mogelijk worden ontzien, commandant CDC en directeur DMO zullen de belangrijkste 'afslank'-solo's voor hun rekening nemen. Een passend motto is: hoe groter de smart, hoe beter de blues!

De muziekeuze bij Defensie hoeft niet te verbazen. De financiële crisis geselt alle huishoudboekjes en de expeditieaire inzet, ver van huis onder moeilijke omstandigheden in Afghanistan, kost altijd meer dan planners vooraf ramen. In deze context vallen de falsetto's

dagbrief te lezen dat de Koninklijke Marechaussee drie pelotons militaire politie kwijtraakt. De belangrijkste taken van deze pelotons zijn de verkeersdiensten en de uitvoering van militaire politietaken zoals het bewaken van hoofdkwartieren, de controle op achterblijvers en het verzamelen, afvoeren en bewaken van krijgsgevangenen. De KMar bezuinigt dus op herkenbare 'groene' taken. Een keuze die past binnen de ontwikkelingslijn van het Wapen.

Het Wapen is in 1814 opgericht, vooral met het oogmerk om in de zuidelijke provincies van het Koninkrijk – lees het huidige België en Luxemburg – het gezag aan de nieuwe onderdanen op te leggen. Het civiele gezag in de grensprovincies ontdekte al snel dat waar de politiezorg nog in de kinderschoenen stond, de marechaussee nuttige diensten verrichtte bij de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Jarenlang was de marechaussee het enige rijkspolitieorgaan. De opkomst van de sociaaldemocratie en de moderne vakbeweging leidde ertoe dat de marechaussee in de tweede helft van de negentiende eeuw ook brigades in het oosten en het noorden van het land vestigde. Het Wapen groeide uit tot een landelijk opererend rijkspolitiekorps, zeker toen na de grote spoorwegstaking van 1903 en Troelstra's mislukte revolutieopgave van 1918 de regering de aanwezigheid van marechausseebrigades rond de grote steden een geruststellende gedachte vond. Het beteugelen van 'woelingen' was bij het Wapen in goede handen.

Met de Duitse inval in mei 1940 brak een moeilijke periode voor het Wapen aan. In bezet

Het Wapen is de laatste twintig jaar van kleur verschoten

van de onvervalste smartlap die SPEER heet – 'je bent minder mooi dan voorspeld, je bent duurder dan verwacht en je komt later gereed dan gepland' – tot vreugde van veel beleidsverantwoordelijken weg.

Het vertrouwde refrein van het ontzien van de operationele commando's neemt niet weg dat ook bij de krijgsmacht delen het rode potlood weer moet worden gehanteerd. En dat betekent, na zoveel 'doelmatigheidsronden', steeds meer snijden in levend vlees en dus steeds meer pijn. Soms worden verrassende keuzes gemaakt. Zo viel in de recente Prinsjes-

Nederland werd de ‘marechaussee’ – door de bezetter ontdaan van het predikaat Koninklijk – een beladen begrip. De bezetter maakte de marechaussee namelijk tot de kern van een gecentraliseerd staatspolitieapparaat en de dagelijkse leiding kwam in handen van Duitsgezinde officieren.

De herinnering aan deze beladen periode maakte terugkeer in het civiele politiestel in de naoorlogse jaren onmogelijk. De Rijkspolitie nam de politiezorg in de landelijke gebieden over. De leiding van het Wapen koos voor een nieuw takenpakket bestaande uit grensbewaking, bewaking van het Koninklijk Huis, militaire bijstand en vooral de militaire politietaken.

In de beginjaren van de Koude Oorlog werd de marechaussee ‘groen’. Dat was overigens niet van harte. Het Nassaublauwe hart bleef kloppen. De leiding van de KMar zocht voortdurend naar mogelijkheden om in het politiestel terug te keren. In 1988 was het raak en kreeg de KMar weer een plaats in de Politiewet. Met de overname van alle politietaken op Schiphol in 1993 werd een hoofdprijs binnengehaald. De KMar neemt, als militair korps en werkend vanuit de Gendarmeriefilosofie, vanuit een centrale aansturing een belangrijk deel van de politiezorg in het Koninkrijk voor haar rekening.

Het Wapen is dus de laatste twintig jaar van kleur verschoten: Nassaublauw is thans de uitstraling en het takenpakket dienovereenkomstig. Het opheffen van de pelotons militaire politie versterkt deze ontwikkelingsgang.

Toch is een waarschuwing op zijn plaats. Het Wapen zal wel de operationele behoefte

aan verkeersdiensten en militaire politie in uitzendgebieden moeten blijven leveren; gebeurt dat niet, dan is niet uitgesloten dat de krijgsmachtdelen zelf weer gaan voorzien in ‘eigen

Bij de opheffing van drie pelotons militaire politie is een waarschuwing op zijn plaats

militaire politie’. Dat zou niet goed zijn. Niet goed voor de professionaliteit te velde. Niet goed ook voor het Wapen zelf, omdat in dat geval de oude discussie over de positie van de marechaussee weer wordt opgerakeld.

Nog belangrijker is echter dat de marechaussee de beroepsattitude houdt van een militaire professional die, ingebed in en onlosmakelijk verbonden met de cultuur van de krijgsmacht, zijn of haar taken uitvoert. Om een verlies van die attitude zit niemand te springen, zeker niet als op de achtergrond een tergende blues klinkt. ■